

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

لیکوال او شناند- نظر محمد مطمئن

۳۰ مارچ ۲۰۱۶

د طالبانو ویش، سوله او جگړه

لومړی پاکستانی او بیا افغانی رسنیو د طالبانو څخه د ناراضه دنیمروز پخواني والي ملا محمد رسول د نیولو خبر ورکړ، پاکستانی رسنیو راپور ورکړ چې ملامحمد رسول د افغانستان سره پر پوله پاکستان ته د اوبنتو په وخت کې د پاکستانی امنیتي کسانو له خوا نیول شوی دی. تر اوسه داخبره نه هم ملامحمد رسول اخوند ته نږدې سرچینو او نه هم د طالبانو ډلې تاید کړی دی، ځینې سرچینې وايې چې هغه د پاکستان له خوا نه دی نیول شوی. ځینې راپورونه داسې وو چې ملامحمد رسول اخوند څو موده مخکې د پاکستان کراچی ښار کې لیدل شوی او هلته اوسیدی، داچې نږدې څو میاشتې کېږي د رسنیو په مخ کې هم نه دی ښکاره شوی ممکن هغه به په تیرو وختونو کې ایران او پاکستان ته سفرونه کړي وي. ویل کېږي چې ملامحمد رسول اخوند له ایران سره هم داریکو ساتلو او لا ټینګولو هوډ درلود، داچې پخوا وختونو کې هم هر طالب مشر ایران ته سفر کړی، دپاکستان له خوا یا خو نیول شوی او یا هم تهدیدونو سره مخ شوی.

سوله او څلور اړخیزه ناستې

څلور اړخیزه ناستو کې پاکستان ټټر ټکولې وو چې راتلونکې ناسته کې به د طالبانو مشران خبرو ته حاضر وي، افغان حکومتې لور پورې چارواکو هم په ځینو خاصو او حکومت پلوه کسانو په ټلویزونو کې ویل چې ملامحمد رسول اخوند خپله او یا دهغه استازي به په راتلونکې ناسته کې گډون وکړي. ویل کېږي چې پاکستان ملامحمد رسول اخوند غوښتی وو، او ممکن ملا محمد رسول اخوند به هم په راتلونکې ناسته کې گډون منلي وي، کله چې د طالبانو ډلې مشر ملا اختر محمد منصور په ۴ اړخیزه ناسته کې د گډون نه کولو اړوند اعلامیه خپره کړه، او افغانستان اصرار او غوښتنه له پاکستان څخه پر دې وه چې باید د طالبانو داوسنی مشر او مرستیالانو په گډون قوي استازي گډون ولري، پاکستان د فشار لاري ولټولې او وکارولې، ولي ونه توانیدل، همغه وو چې پاکستانی چارواکو د ملامحمد رسول اخوند د نیولو پریکړه به یې کړې وي او یا به یې دوی ته نږدې رسنیو ته دغه خبر په ناسم ډول ورکړی وي، ځکه ملامحمد رسول اخوند هم اعلان وکړ چې مور په ۴ اړخیزه ناسته کې گډون نه کوو، او که د منصور صاحب استازي په غونډه کې وي مور بیخي نه کښینو، ولي ښکاري او افغان او پاکستان حکومتونه ډاډه وو چې ملامحمد رسول اخوند به گډون کوي، او دلامحمد رسول اخوند تگ هم پاکستان ته همدا بڼې.

ملا محمد رسول اخوند ته نزدی ځینوکسانو ویلي وو چې هغه خپل گډون د طالبانو د اوسني مشر ملا اختر محمد منصور په گډون پوري مشروط کړی وو، معنا دا چې که هغه گډون وکړي دوی هم تیار دي داچې په تیره ۴ اړخیزه ناسته کې یوه خبره داهم شوي وه که د طالبانو مشران خبرو ته نه حاضرېږي هغوی به خپل کيږي او نیول کيږي، اوس نو پاکستان غواړي چې ځانته بیا امتیاز واخلي او ویني چې که حاضر می نکړل مگر دادی د طالبان د مشرانو څخه یو تن ملا محمد رسول اخوند می ونیوی. ویل کيږي چې دمارچ میاشت کې یې ځیني د گوتو په شمار نور طالبان هم د پاکستان حکومت نیولي دي.

د افغانستان د بهرنیو چارو سیاسي مرستیال حکمت کرزي هم ویلي چې پاکستان د سولي اړوند خپلو ژمنو باندي نه دي دریدلي، د سولي عالي شورا، مشرانو جرگې، ولسي جرگې هم د سولي اړوند پاکستان پر کړنو شک ښکاره کړی. دا ډول د ملي امنیت سرپرست هم ویلي چې پاکستان وسلوال هڅوي چې دافغانستان خاورې ته د جگړې له پار ه ننوځي. داچې د مارچ میاشتي پر ۲۷مه نیټه د پاکستان لاهور ښار کې پر عیسویانو برید وشو، پر ه یې د طالبانو څخه جلاشوي ډلي جمعیت الاحرار په غاړه واخیستله، په دي کې هم د سیمې د استخباراتو لاس نه شي رد کیدای، او د سولي اړوند چې کومې ژمني پاکستان کړي وي، اوس به هغه ځکه ځنډنی کيږي، چې دوی به وایي مور په کور دننه لویه ستونزه لرو، کله چې هم د سولي اړوند هڅې کيږي بیا همداسي لویې پېښې یې د ځنډ په موخه رامنځته کيږي.

د پاکستان فشار اوسوله

د هر افغان نیول د حکومت له خوا ناسم کار دی، که ملا محمد رسول اخوند وي اوکه د هرات پخوانی والي سید فضل الله واحدي وي.

که په نیولو، فشار او زور سوله کیدای یا طالبانو ته زیان رسیدلای او یا هغوی ضعیف کیدلای شوی نو د پاکستان، افغانستان او گوانتانامو زندانونه پري ډگ شول او لا هم دالری روانه ده، چې د کومې کورنۍ یو غړی زنداني کيږي د هغې کورنۍ غړي د غچ اخیستنې په فکر کې کيږي او د مخالفت گراف د کښته والي پر ځای لور ځي. ستونزه به لویه شي، افغان حکومت به د پاکستان څخه د ملا محمد رسول اخوند د غوښتلو او سپارلو غوښتنه کوي، البته که هغه چیرته پاکستان کې نیول شوی وي، پاکستان به بیا په زندان کې پر ملا محمد رسول اخوند خپل شرایط منل غواړي.

که ملا محمد رسول اخوند افغان حکومت ته سپارل کيږي نو بیا خو د افغان او پاکستان حکومتونو هغه لوبه چې طالبان ویشي او کمپاین ورته وکړي ختمیږي، او که افغان حکومت ته یې نه سپاري او پاکستان په زندان کې پر ملا محمد رسول اخوند د خپلې خوښې شرایط ومني او خوشی یې کړي دا بیا لا خطرناکه ده، له زناوې څخه ناوې ته کیناستل دي.

که نیولو او فشار کار ورکولای، د طالبانو د قوي مشر ملا عبیدالله اخوند په نیولو به طالبان کمزوري شوی وای، د پاکستان حکومت غوښتنې به یې منلي وای، د ملا برادر اخوند په نیولو به ستونزه کمه شوی وای، د استاد یاسر رحمة الله په نیولو به د پاکستان حرص کم شوی وای او په زرگونو طالب مشرانو نیول او په پاکستاني زندانو کې ساتلو به د طالبانو جگړه کمزوري کړی وای، ولي ددي سرچیه د طالبانو جگړه او زور ورځ تر بلې زیاته شوه.

د بگرام زندان سختو شکنجو به طالبان له جگړې منع کړي وای، د گوانتانامو جهنمي زندان به طالب مشران وپړولي وای، مور ولیدل چې ځیني هغه بندیان چې باگرام او گوانتانامو څخه ازاد شول بیرته د جنگ لیکو ته ولاړل او تر پخوا سخت و جنگیدل او لا هم جنگیږي.

د سولې تر نامه لاندې د طالبانو د ویش هڅې

د ملامحمد رسول اړوند په کور دننه افغان سیاستوال او دحکومت برخه سیاستوال وايي چې د طالبانو د ویش او کمزوري کيدو هڅه ده چې افغان حکومت له خوا په مخ ورل کيږي. حتی داسې نظر ورکوي چې د ملامحمد رسول اخوند له پاره به په سيميزه کچه امکانات زيات چمتو کيږي تر څو هغه قوي او ملا اخترمحمد منصور د ډلې مقابلې وکړي، هغه ډله ضعیفه کړي او بالاخره به د طالبانو په استازیتوب هغه وخت چې ملا رسول اخوند به بیا قوي وي له افغان حکومت سره به د سولې خبرې مخکې وړي.

ځینې افغان سیاستوال دا هم وايي چې ملامحمد رسول اخوند د افغان حکومت سره پټه اړیکه لري، افغان حکومت هڅه کوي چې د قومي نفوذ له امله هغه ته ځان ډیر نږدې کړي، د کندهارحکومت پلوه نوروزو مشرانو په واسطه ورسره خپله پټه رابطه ساتي.

داسې راپورونه هم شته چې د ولسي جرگې د وکیل جبارخان لیرل هلمند ته هم له همدې موضوع سره تړاو لري، حکومت هڅه کوي چې په جنوب کې نورزي مشران وهڅوي چې ملامحمد رسول اخوند او د حکومتي چارواکو تر منځ رابطه لا ټینګه کړي. جبار خان هیله درلودله چې دهغه خبرې ته به د نورزیو مشران په هلمند او فراه کې غوږ ونیسي او دهغه سره به همکاري وکړي، د طالبانو منځ کې به لوی درز پیدا کړي، ولي ونه توانیدی.

پاتې دي نه وي چې د نورزي قوم اکثریت خلک په جنوب کې له طالبانو سره ملګري دي، او که چیرته د افغان حکومت همدې پلان کار ورکړي وای نو پرته له شکه چې طالبان به متضرر شوی وای.

ځینې سیاستوال وايي چې د ویش هڅې ممکن په راتلونکې کې نوري ستونزې پیدا کړي، کله چې د مجاهدينو د گوندونو قومندانان وهڅول شول چې له خپلو رهبرانو څخه په جلا ډول عمل وکړي، کورنی جګړې ته لاره هواره شوه، اوس هم که د طالبانو د ویش هڅې کيږي ممکن یوه ورځ همدا چې امریکا او حکومت پرې په پټه سرمایه گذاري کوي یو بله ستونزه وي، همدا اوس افغان حکومت د اربکيانو کنټرول له لاسه ورکړي، هغوی د طالب له پاره راتلونکې کې دومره گواښ نه دی لکه د حکومت نوم چې يې په کور دننه او بهر ورته بدنام کړي، د ولس او حکومت ترمنځ يې فاصله لا زیاته کړي.

طالبان په رېښتیا څومره ویشلي دي؟

آيا پاکستان به د طالبانو د ویشلو پخوانی تگلاري ته اوس هم ژمن وي؟ ځینې سیاستوال وايي چې د ایران او امریکا نږدېوالی، د سعودي عربستان او امریکا ترمنځ ترینګلتیا ددی لامل شوه چې سعودي عربستان به پاکستان ته وړاندیز کړی وي چې د طالبانو له ویش څخه ډډه وکړي.

اوس مهال ایران غواړي چې طالبانو ته ځان نږدې کړي، سعودي عربستان او پاکستان د ایران او طالبانو له نږدېوالي څخه ویره لري، هڅه کوي چې طالبان د پاکستان د فشارونو له کبله هومره مجبوره نه شي چې ایران سره اړیکې يې ډیرې نږدې شي.

د ایران او طالبانو اړیکو اړوند چې کوم مثبت او منفي تاثيرات به د افغانستان پر ولس، سېمه او منځني ختیځ ولري، ځانګړی لیکنه کوم، دلته همدومره یادونه کفايت کوي.

د ملا محمد عمر مجاهد د مرګ له خبر وروسته د طالبانو له خوا ملا اخترمحمد منصور د خپل نوی مشر د اعلان وروسته ځینو طالبانو د هغه د مشر توب سره ښکاره مخالفت وکړ، ملا عبدالرزاق اخوند د طالبانو د وخت د کورنیو

چارو وزير، ملا عبدالجليل اخوند د طالبانو د وخت د بهرنيو چارو وزات مرستيال، ملا محمد حسن رحمانی د طالبانو د وخت د قندهار والي، ملا محمد رسول اخوند د طالبانو د وخت دنيمروز والي، ملا منصور دادالله او ځينو نورو. ځيني طالب مشران د ملاخترمحمد منصور په مشرتابه راضي نه وو، مخالفت يې علني ونه کړ او لا هم ارام په خپلو کورنو کې ناست دي لکه د قطر دفتر مشر سيد محمد طيب اغا، د قطر دفتر دوه نور غړي مولوي نيك محمد صاحب او قاري ضياءالرحمن مدني صاحب، د طالبانو مشهور نظامي قومندان ملا عبدالقيوم ذاکر. داسي ويل کيږي چې د طالبانو د مشرانو لخوا اوس هم کوبښن روان دی چې د يادو کسانو وړ او سمو نظرونو ته توجه وشي او بيرته راضي کړلای شي. داچې داکار به نور څومره وخت واخلي، داکسان به راضي شي او يا به همداسي په کور ناست وي، وخت به يې ونيوي.

همدا ډول د ملامحمد عمر مجاهد ورور او زوی ملا عبدالمنان اوخوند او مولوي محمد يعقوب په لومړيو وختونو کې خپه وو، ولي بيرته يې د ملاخترمحمد منصور ملگرتيا وکړه. له دې سربيره ملا محمد حسن رحمانی بيرته يوځای شو، ملا عبدالرزاق او ملا جليل علني مخالفت ختم کړ.

هڅه کيدله چې د طالبانو په نوم بله ډله جوړه شي او مشر يې د ملامحمد عمر مجاهد زوی وټاکل شي، هغه داکار ونه کړ، بيا هڅه روانه وه چې د ملامحمد عمر مجاهد ورور مشري ومني، هغه هم انکار وکړ، او داهڅه وشوه چې ملامحمد حسن رحمانی د طالبانو په نوم بېله ډله اعلان کړي، هغه هم دا ونه منله، البته په دغه هڅو کې سمپېزو استخباراتو لاس درلود، برعکس د ملامحمد عمر اخوند زوی او ورور او ملامحمد حسن رحمانی د ملاخترمحمد منصور سره بيعت وکړ.

له څو مياشتو هڅو وروسته ملامحمد رسول اخوند په فراه کې د طالبانو په نوم بېله ډله اعلان کړه، د ځان له پاره يې ملا اخترمحمد منصور دادالله، شيرمحمد منصور، ملا بازمحمد اخوند او ملا عبدالمنان نيازی مرستيالان وټاکل. له پورته يادو کسانو څخه ځيني يې اوس يا خو بيخي نشته او ياهم زړه نازره دي، ويل کيږي چې مشرتوب به ملاعبدالمنان نيازي ته پاتي وي.

د ملامحمد رسول اخوند د نيول کيدو د خبر په ورځ د کندز څخه ځينو وسلوالو د ملامحمد رسول اخوند ملاتړ اعلان کړی او د ملامنصور اخوند په ضد يې د جگړې اعلان وکړ، ډيری ځيرونکي وايي چې هغوی چې دا اعلان کاوو د طالبانو له اصطلاحاتو سره نابنده ښکاريدل.

دا ډول په بادغيس کې هم ځينو وسلوالو د ملامحمد رسول ملاتړ اعلان کړ او د ملاختر محمد منصور پر ضد يې د جهاد اعلان وکړ، ويل کيږي چې نوموړی د اسلامي حزب پخوانی قومندان دی او له افغان دولت سره يې اړيکي درلودلي.

ځينو کورنيو رسنيو هم د يو طالب له خوا د بل طالب پر ضد د جهاد خبره په تکرار سره نشروله، هغه څه چې په تيرو ۱۵ کلونو کې د افغان حکومت د علماوو شورا جرائت ونه کړ چې د طالبانو پر ضد د حکومت جگړې ته د جهاد نوم ورکړي.

په شنډو کې د ملانگيالي په نوم يو تن د ملامحمد رسول اخوند د قوماندې له ادرسه له طالبانو سره جگړې وکړي، هغوی د طالبانو له خوا سخت گوزارونه وليدل، د افغان اردو سره يوځای شول، ناتايد شوي راپورونه دادی چې ملا ننگيالي اوسمهال کابل کې دی.

کوچنی مخالفت بايد عادي ونه گڼل شي

ځينې څيړونکي په دې نظر دي چې نور نو د ملامحمد رسول اخوند په نوم چې کومې ډله وه تارو مار شوه او طالبانو ته به راتلونکي کې ستونزه نه وي، آيا همدا خبره سمه ده؟

د طالبانو مشران دي د ملامحمد رسول جلاکېدل ساده نه گڼي، او دومره ساده هم نه ده، که طالبان خپلمنځي اختلافات واره وگوري او توجه ورته ونه کړي، تير ته په کتلو به دغه درزونه لوی شي، او بيا به يې کنټرول هم ستونزمن وي. د امريکا تجربه په عراق کې چې د سني جگړه کوونکي مقابلې يې په خپله پر سني مسلمان وکړه، پوره کاميابه تجربه وه.

د امريکا او افغان حکومت تجربه چې د اسلامي حزب لوی تنظيم يې په توتو وويشي، په لومړي سر کې هېچا هم فکر نه شو کولای چې عبدالهادي ارغنديوال اړوند اسلامي حزب به په کابل کې دومر قوی شي چې د اصلي اسلامي حزب (حکمتيار) څخه به يو وخت لوی او قوي وي. ولي نن گورو چې د ارغنديوال گوند د حکمتيار د اسلامي حزب تشه ډکه کړي او حکمتيار صاحب ته افغان حکومت په هومره وزن نور قايل نه دی. حتی ارغنديوال هم نه غواړي چې په کابل کې دي د حکمتيار صاحب اسلامي حزب نور په همدې نوم رسمي شي، بلکې دعوه لري چې اصلي اسلامي حزب ددوی دی، د شهادت ورځپاڼه او شفق مجله يې هم چاپوي.

هڅه به روانه وي که افغان حکومت او امريکا وتوانيري چې ملامحمد رسول اخوند همدغسې يو حالت ته ورسيري چې ډير طالبان او د طالبانو په نوم کسان دهغه په شاوخوا راتول شي او که ملامحمد رسول اخوند د پاکستان زندان کې ساتل کيږي او يا له کوم بل خطر سره مواجهه کيږي، دهغه پرځای به د بل چا هڅه کيږي چې د طالبانو د بلې ډلې په نوم په افغانستان کې فعال او بالاخره کابل ته راشي، بيا به د طالبانو اصلي ډله همداسې پاتې وي لکه د حکمتيار صاحب اسلامي حزب، البته دا پلان دی او دا چې تطبيق به شي يا نه، وخت ته به انتظار کوو.

داسې ويل کيږي چې امريکا به له عربي هيوادونو، ترکيې، پاکستان او ايران څخه غوښتنه وکړي چې پر طالبانو د مرستو د سرچينو په وچولو کې مرسته وکړي، او که مرستې کيږي هغه بايد د ملامحمد رسول اخوند او يا بل هر نوم جلا شوي ډلې طالبانو سره وشي. تر څو دطالبانو اصلي ډله کمزوري او د سولې خبرو ته غاړه کيږي.

داچې د طالبانو د کمزوري کيدو له پاره د پاڅونوالو، اريکيانو او داعش په نوم خوځښتونو د امريکا او سيمې د استخباراتو د توقع سره سم نتيجه ورته کړه، نو اوس به د طالب پر طالب د گوزار له پاره انتظار کوي.

ولي دا هم مهم ده که پاکستان د طالب د ویش د پروژې ملاتړ ونه کړي او له دغې پروژې څخه په شا شي لکه نښې نښانې چې يې ښکاري بيا ممکن د امريکا او سمیزو استخباراتو د طالبانو د ویش او ډلو پلان هم له ناکامي سره مخ شي.

نتیجه

په ټوله کې په کار ده چې د طالبانو له خوا هم د سولې د خبرو له پاره يوه ادرس وي او د افغان حکومت له خوا هم يو ادرس وي، دا ډول امريکا هم له طالبانو سره خبرو کولو ته آماده شي.

که د طالبانو د ننه د ویش هڅې کيږي او يا په کور دننه د حکومت اړوند چارواکي خپلسري حکومتونه اعلانوي او يا حکومت ننگوي لکه چې نښې نښانې يې په بلخ او سرپل کې وليدلې شوي، دا هڅې د جگړې د دوام او سولې مخ کې د خنډپه معنی دی.

سوله د ولس له پاره اړينه ده، شکېل لوري جگړه کوي، او يو بله به وژني خو ددوی د جگړې له امله ولس زيان وينې، په کار ده چې افغان ولس او ویش او مسؤليت پېژندونکي افغان سياستوال او په ځانگړي ډول ځوانان د جگړې

پر بېلابېلو لورو ولسي فشار راوړي تر څو سولې ته چمتو شي. دا ډول له امريکا څخه غوښتنه وشي چې افغان جگړه بې مسؤليتته ختمه اعلان نه کړي، کوم څه چې په عراق کې يې وکړل، کمزور اوسنی گډ افغان حکومت د امريکا جوړښت دی، بايد مسؤليت ومني او پر يو داسې حکومت هوکړې ته آماده شي چې ټولو افغانانو ته د منلو وړ وي، دا ډول د بهرنيو پوځيانو شتون په افغانستان کې د جگړې لوی او غټ لامل دی، امريکا بايد بامسؤليتته افغان جگړه پای ته ورسوي او د خپلو پوځيانو د وتلو مهالویش هم اعلان کړي.